

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Tenon kalastussäännön hyväksymisestä ja voimaansaattamislain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi Tenojoen vesistöissä Norjan kanssa tehdyn kalastussäännön muuttamisesta sekä Tenon kalastussopimuksen voimaansaattamista koskevan lain muuttamisesta (voimaansaattamislaki).

Kalastussääntöehdotus ja sen voimaansaattamislaki tulee neuvotella uudelleen, siten että saamelaisten oikeudet turvataan perustuslain ja kansainvälisen oikeuden velvoitteiden mukaisesti. Vuoden 2017 kalastussäännön voimassaoloaikaa tulee jatkaa siihen, asti kunnes on saavutettu neuvottelutulos, jolla turvataan saamelaisten oikeudet lohenkalastukseen oikeuskäytännön mukaisesti.

Kalastussääntöehdotus on rakennettu huomioiden ainoastaan huomioiden perustuslain 20 §:n vastuu ympäristöstä. Kalastussäännössä on neliportainen menetelmä, joka perustuu Tenon tutkimus- ja seurantaryhmän vuotuisen arviointiin neljästä edellisestä vuodesta sekä säännössä olevaan taulukkoon, joiden perusteella määräytyy lohenkalastus seuraavalle kalastuskaudelle. Kalastussääntö ei mahdollista harkintavallan käyttämistä lohenkalastuskiellosta päätettäessä, vaan lohenkalastuskielto pohjautuu pelkästään biologiseen tutkimukseen. Päätös lohenkalastuskiellosta ja muista tarkemmista säännöksistä kirjataan Tenon sopimuksen artiklan 6 ja 7 menettelyn kautta neuvottelupöytäkirjaan Suomen ja Norjan vastuuministeriöiden toimesta. Neuvottelupöytäkirja saatetaan voimaan valtioneuvoston asetuksella.

Luonnoksessa ei ole avattu menettelyä lohenkalastuskiellon asettamisesta, joten se on siltä osin puutteellinen. Vielä suurempi ongelma on se, että kalastussäännön hyväksymisellä valtuutetaan maa- ja metsätalousministeriö kieltämään saamelaisten lohenkalastus asetustasoisesti. Tosiasiallisesti jokisaamelaisten perusoikeuden harjoittaminen, lohenkalastus estyy kokonaan, eikä perusoikeusrajoituksia arvioida lainkaan esitetyssä menettelyssä. Esitetty asetuksenantovaltuutus maa- ja metsätalousministeriölle on rajoittamaton, saamelaisten perustuslaillista oikeutta lohenkalastukseen loukataan räikeästi.

Luonnoksesta puuttuu kokonaan perustelut perustuslain säätämisyjärjestyksestä, eikä vaikutuksia saamelaisten kulttuurinsuojaan ole arvioitu riittävästi. Luonnoksessa ei myöskään ole avattu omaisuudensuojan eli Tenon kalastusoikeuksien monimutkaista järjestelmää. Mikäli eriasteiset kalastusoikeudet olisi kirjoitettu auki, olisi todettu että saamelaisilla perintönä saaduillakalastusoikeuden haltijoilla on moninkertaisesti vahvempi omaisuudensuoja kuin kalastusoikeutensa ostaneilla.

Haluamme vielä esittää huomion kalastussäännöstä: muun kalan pyynnissä olisi käytettävä 0,36 siimaa ja vapa voisi kahden käden kasiluokan vapa. Heikommilla välineillä pyydetessä aiheutetaan lohelle tarpeetonta kärsimystä.

Kunnoittaen,

Anne Nuorgam

Puheenjohtaja Outi Paadarin puolesta